

Eiropas veselības saglabāšana — *ECDC* darbībā

Fotoattēlu autortiesības

Visi fotoattēli © ECDC, izņemot:

priekšējais vāks, pa vidu; 2. lpp. © CDC. *Cynthia Goldsmith; Jacqueline Katz; Sherif R. Zaki*

4. lappuse © stockxpert.com

8. lappuse pa kreisi © *US National Museum of Health and Medicine*

9. lappuse © CDC

14. lappuse pa labi © istockphoto.com

16. lappuse pa kreisi © *Image Source*

16. lappuse pa labi © CDC. *Dr Edwin P Ewing, Jr*

© Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs, 2009.

ISBN 978-92-9193-149-1

doi:10.2900/13672

Pārpublicēšana atļauta, ja tiek norādīts avots.

Visi fotoattēli šajā publikācijā ir autortiesību aizsargāti, un tos nevar izmantot citiem nolūkiem bez autortiesību īpašnieka atļaujas.

Eiropas veselības saglabāšana — *ECDC* darbībā

Saturs

Priekšvārds. ES rīcība infekcijas slimību apkarošanā	3
Kādu apdraudējumu infekcijas slimības rada cilvēkiem Eiropā?	4
<i>ECDC</i> darbībā	6
Kas notiktu, ja rīt sāktos pandēmija?	8
<i>ECDC</i> stratēģiskās prioritātes 2007.–2013. gadam	10
Kā <i>ECDC</i> ir organizēts	12
Galvenie fakti par <i>ECDC</i>	14
Infekcijas slimību saraksts, par kurām ir jāziņo ES līmenī	16

“Mūsu redzējums ir Eiropas Savienība, kurā visi pilsoņi var saņemt vislabāko aizsardzību pret infekcijas slimībām, kādu vien sniedz jaunākie profilakses un kontroles pasākumi.”

Zsuzsanna Jakab, ECDC *direktore*

Priekšvārds. ES rīcība infekcijas slimību apkarošanā

Pasaule nekad nav bijusi savstarpēji tik lielā mērā saistīta kā šodien. Katru dienu robežas šķērso miljoniem cilvēku un pārtikas tonnu. Lielā Eiropas pilsētas viesnīcā caurmērā nakts laikā var atrasties viesi no divpadsmit vai vairāk valstīm. Kā 2003. gadā parādīja SARS, infekcijas slimību uzliesmojumi starptautiski var izplatīties tādā ātrumā, kāds nekad agrāk nav pieredzēts.

Labā ziņa ir tā, ka 21. gadsimtā slimību atklāšanas un profilakses iespējas ir labākas nekā jebkad agrāk. Mūsu izaicinājums ir nodrošināt, lai mēs šīs iespējas izmantotu labāku rezultātu iegūšanai.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (ECDC) dibināts 2005. gadā ar mērķi stiprināt Eiropas aizsardzību pret infekcijas slimībām. Mēs strādājam ar ES iestādēm un dalībvalstīm, lai atvieglotu sadarbību un nodrošinātu datu bāzi efektīvai darbībai. Mūsu redzējums ir Eiropas Savienība, kurā visi pilsoņi var saņemt vislabāko aizsardzību pret infekcijas slimībām, kādu vien sniedz jaunākie profilakses un kontroles pasākumi.

Kā Eiropas Savienības zinātniskā aģentūra ECDC veic riska novērtēšanu un sniedz zinātniskos datus ES un valstu politikas veidotājiem. Mums ir arī praktiska loma Eiropas aizsardzībā pret slimībām.

Runājot par cilvēku veselības apdraudējuma uzraudzību un novērtēšanu, mēs to nedarām, sēžot tikai savos birojos Stokholmā. Mūsu epidemiologi regulāri darbojas praktiski, vērtējot faktus, no kuriem veidojas notikumi. Mēs to darījām 2005. un 2006. gadā, kad H5N1 putnu gripa parādījās dažos Eiropas reģionos, un vēlāk, kad notika tropiskā čikungunja drudža vīrusa uzliesmojums.

Tādējādi, kamēr daļa mūsu darba koncentrējas uz statistiku un zinātnisko analīzi, mēs reaģējam arī uz gadījumiem, kuri tieši ietekmē cilvēku veselību. Tas mums uzliek atbildību un sniedz motivāciju rīkoties tā, lai viss būtu kārtībā.

Īsumā mūsu darbs ir aizsargāt Eiropas pilsoņu veselību tagad un nākotnē.

Zsuzsanna Jakob,
ECDC direktore

Kādu apdraudējumu infekcijas slimības rada cilvēkiem Eiropā?

Infekcijas slimību cēlonis ir mikroorganismi — tādi kā baktērijas, vīrusi, parazīti vai sēnītes — kas iekļūst cilvēka organismā un tur vairojas. Mikroorganismi cilvēkus var inficēt vairākos atšķirīgos veidos. Tie var atrasties gaisā, ko elpojam, ūdenī, ko dzeram, vai pārtikā, ko ēdam. Cilvēki var inficēties, saskaroties ar citiem cilvēkiem, dzīvniekiem, augiem, vai pat no neredzamiem netīrumiem uz priekšmetiem, kuriem pieskaras.

ES valstu cīņa pret infekcijas slimībām kopumā ir bijusi ļoti veiksmīga. Salīdzinot ar daudzām citām pasaules daļām, ES ir augsti higiēnas standarti un ES dalībvalstīm ir labas sabiedrības veselības aizsardzības sistēmas. Valstu vakcinācijas kampaņas ir pakļāvušas kontrolei dažādas slimības un dažos gadījumos pat tās likvidējušas.

Lielākajai daļai no aptuveni 50 slimībām, par kurām ECDC apkopo datus, infekciju biežums pēdējo 10 gadu

laikā ir samazinājies vai palicis nemainīgs. Biežākais cēlonis iedzīvotāju mirstībai ES valstīs ir tādas slimības kā audzēji un sirds slimības, bet ne infekcijas slimības.

Tomēr ir jāsaprot, ka pašreizējā situācija ir veselības iestāžu, veselības aprūpes darbinieku, pētnieku un daudzu citu cilvēku smaga un nepārtraukta darba rezultāts. Mazāk nekā pirms simts gadiem infekcijas slimības bija galvenais nāves cēlonis, īpaši attiecībā uz bērniem un jauniešiem. Ja visu laiku neuzturētu un neattīstītu aizsardzību, ko mēs esam izveidojuši, infekcijas atgrieztos un atriebtos. Pat šodien infekcijas slimību slogu nedrīkst novērtēt par zemu. Katru gadu ES valstīs infekcijas slimības ir cēlonis desmitiem tūkstošu nāves gadījumu, miljoniem zaudētu darba dienu un neizsakāmām sāpēm un ciešanām.

Infekcijas slimības — galvenais apdraudējums

- Eiropā nozīmīgākie slimību draudi ir mikroorganismi, kas kļuvuši rezistenti pret antibiotikām. Tādu baktēriju izraisītās infekcijas ir kļuvušas par milzīgu un strauji augošu problēmu mūsu slimnīcās un plašākā sabiedrībā. Katru gadu aptuveni četrarpus miljoni cilvēku ES saslimst ar infekcijas slimībām, kuras saistītas ar veselības aprūpi un kuru tiešās sekas izraisa 40 000 pacientu nāvi.
- ES valstīs 2006. gadā ir ziņots par vairāk nekā 25 000 jaunu HIV/AIDS gadījumu. Ir aplēsts, ka ar HIV dzīvojošo cilvēku kopējais skaits ES ir aptuveni 700 000. No tiem kādi 30 % — aptuveni 200 000 — nezina, ka viņiem ir HIV.
- ES valstīs 2006. gadā ir ziņots par gandrīz 90 000 tuberkulozes (TB) gadījumu. TB gadījumu skaits palielinās neaizsargātākajās grupās, tādās kā imigranti un HIV pozitīvi cilvēki. Visā ES atklāj pret zālēm rezistentus TB gadījumus, kurus ir ļoti grūti vai pat neiespējami ārstēt.
- Katru ziemu simtiem tūkstoši cilvēku ES smagi saslimst ar sezonas gripu. Vairāki tūkstoši no viņiem mirst gripas sezonas laikā, bieži vien pavisam nepamatoti, jo riska grupām ir pieejamas efektīvas vakcīnas.
- Pavisam jauni mikroorganismi pielāgojas un mainās, tāpēc var parādīties un arī parādās jaunas slimības. 1980. gados mēs to redzējām attiecībā uz HIV/AIDS, 1990. gados — Kreicfelda-Jakoba slimības paveidu, bet 2003. gadā — SARS.
- Klimata izmaiņas arī var radīt jaunas slimību īpašības Eiropā. Pēdējos gados mēs esam pieredzējuši ērcu encefalīta izplatīšanos dažādās Eiropas daļās un pat tropu slimību uzliesmojumu parādīšanos.

ECDC eksperti dodas komandējumā.

ECDC Emergency Operations Centre

ECDC darbībā

Reaģēšana uz veselības apdraudējumiem

Kopš 1990. gadiem ES valstis apmainās ar informāciju par slimību uzliesmojumiem, kas varētu izplatīties pāri robežām. Droša ziņojumu apmaiņas sistēma, ko sauc par ES Agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu (ABRS) cīņai pret sabiedrības veselības apdraudējumiem, savstarpēji saista dalībvalstu veselības iestādes, ECDC un Eiropas Komisiju. ECDC “epidemioloģiskās izlūkošanas amatpersonas”, kuras strādā mūsu Ārkārtas darbību centrā, veic šīs sistēmas uzraudzību 7 dienas nedēļā, 365 dienas gadā. Tās veic arī informācijas uzraudzību, kas saņemta no PVO, starptautiskajiem partneriem un plašsaziņas līdzekļiem.

Ja ir konstatēts apdraudējums, ECDC personāls ātri novērtē tā nozīmīgumu un savu atzinumu sniedz Eiropas Komisijai un dalībvalstīm. Vajadzības gadījumā ECDC var nosūtīt ekspertus izbraukumā faktu pamatīgākai izpētei.

ES līmeņa datu apkopošana par infekcijas slimībām

ECDC apkopo datus no savām dalībvalstīm par aptuveni 50 galvenajām infekcijas slimībām (šo slimību sarakstu sk. 16. lappusē). Tas dod iespēju ECDC izveidot Eiropu aptverošu ainu par to, kas attiecībā uz infekcijas slimībām notiek mūsu kontinentā, un analizēt reģistrēto

gadījumu skaita tendences. ECDC galvenais stratēģiskais mērķis ir strādāt ar dalībvalstīm un Eiropas Komisiju, lai uzlabotu datu ticamību un salīdzināšanas iespēju visā Eiropā. Pašlaik atšķirības starp valstīm dažādu slimību reģistrēto gadījumu skaita ziņā biežāk atspoguļo datu apkopošanas veida nekā reālās situācijas atšķirības.

ECDC veido ikgadēju epidemioloģisko ziņojumu, kurā apkopo un analizē datus par visām ziņojumā iekļautajām slimībām, kā arī ziņojumus par stāvokli attiecībā uz īpašām slimībām, tādām kā HIV/AIDS un tuberkuloze.

Datu sniegšana sabiedrības veselības aizsardzības darbībai

ECDC sniedz lēmumu pieņēmējiem gan kvalitatīvus datus, gan neatkarīgus zinātniskus atzinumus. Lai to izdarītu, ECDC izmanto sava personāla, valstu sabiedrības veselības iestāžu un akadēmiju ekspertu pieredzi. Atzinuma veidošanas procedūra parasti ietver *ad hoc* zinātnisko ekspertu grupas izveidošanu, kas izstrādā sākotnējo atzinumu, kuru pēc tam apspriež ECDC konsultatīvā padome.

Eiropā ir ilglaiķīga un ļoti sekmīga tradīcija infekciju bioloģijas un klīniskās infekcijas slimību medicīnas zinātnes nozarē. Sadarbojoties ar vadošajiem Eiropas zinātniekiem, ECDC nodrošina zināšanu apkopošanu sabiedrības veselības jautājumos pāri ģeogrāfiskajām robežām. Turklāt centra pašreizējo darbību mērķis ir

Eurosurveillance — ECDC zinātniskais žurnāls

Eurosurveillance ir vadošais Eiropas zinātniskais žurnāls, kas veltīts epidemioloģijai, infekcijas slimību uzraudzībai, profilaksei un kontrolei; pirmo reizi tas iznāca 1995. gadā, un kopš 2007. gada marta to izdod ECDC. Jaunie žurnāla numuri ir pieejami tiešsaistē www.eurosurveillance.org katru ceturtdienu ar ātrajiem ziņojumiem un ziņām, kā arī ar garākiem un padziļinātiem rakstiem par pētījumiem, uzraudzības ziņojumiem un ziņojumiem par uzliesmojumiem. Lielāko daļu rakstu

reizi ceturksnī publicē arī drukātā apkopojumā. Turklāt par notikumiem, kas lasītājiem jāpaziņo neatliekami ātras rīcības veikšanai sabiedrības veselības labā, dažkārt izsūta e-brīdinājumus.

Eurosurveillance ir brīvi pieejams žurnāls bez maksas gan lasītājiem, gan autoriem. Žurnālam pašlaik ir vairāk par 13 000 elektronisko parakstītāju, un izdevumu drukātā veidā izdod 6000 eksemplāros.

veidot ciešākas saites starp zinātni un politikas veidotājiem un paātrināt laboratorijā veikto atklājumu pielietošanu praksē pašreizējo sabiedrības veselības jautājumu risināšanā.

Apmācība un kapacitātes veidošana

ECDC koordinē Eiropas mācību programmu intervences epidemioloģijā (EPIET), kas nodrošina slimību uzraudzības un reaģēšanas apmācību un praktiskās pieredzes apgūšanu valstu centros ES. Programmu finansē ECDC un ES dalībvalstis, tā ir domāta praktizējošiem ārstiem, sabiedrības veselības māsām, mikrobiologiem, veterināriem un citiem veselības aprūpes speciālistiem, kas strādā epidemioloģijas jomā, kuru izmanto sabiedrības veselības labā. Mērķis ir attīstīt intervences epidemiologu Eiropas tīklu, tā stiprinot uzraudzības un reaģēšanas kapacitāti Eiropas Savienībā un pat ārpus tās.

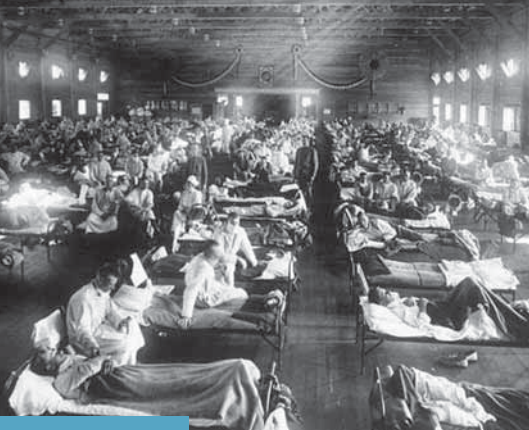
Ar valstu amatpersonām ECDC regulāri apspriežas un organizē tām īsas apmācības moduļus. Tas dod ECDC iespēju novērtēt dalībvalstu sabiedrības veselības kapacitāti un koncentrēties uz galvenajām jomām, kur ir nepieciešama kapacitātes veidošana.

Saziņa veselības jautājumos — informācija darbības nodrošināšanai

ECDC mērķis ir sniegt informāciju un analīzi, ko var izmantot. Tomēr ES un tās dalībvalstu sabiedrības veselības lēmumu pieņēmēji var izmantot arī jaunākos datus vai jaunākos ieteikumus, ja viņi ir informēti, ka tādi dati pastāv. Tāpēc mūsu zinātnisko rezultātu izplatīšana ir ECDC vissvarīgākais uzdevums.

Galvenā ECDC mērķauditorija ir sabiedrības veselības eksperti un lēmumu pieņēmēji, tomēr infekcijas slimības ietekmē visus. Tāpēc Eiropas pilsoņi un plašsaziņas līdzekļi ir pamatoti ieinteresēti ECDC darbībā. ECDC jau laikus sazinās ar plašsaziņas līdzekļiem un dažas publikācijas ir domātas tieši pilsoņiem.

ECDC ne vien publicē savas darbības rezultātus, bet arī darbojas kā pieredzes avots dalībvalstīm attiecībā uz labāko saziņas praksi veselības jautājumos un atbalsta starpvalstu informācijas kampaņas. Slimību uzliesmojumu laikā ECDC un Eiropas Komisijai ir svarīga loma, veicinot visā ES saskaņotu paziņošanu par apdraudējuma risku.

Pagaidu hospitālis spāņu gripas epidēmijas laikā, 1918. gadā.

Kas notiktu, ja rīt sāktos pandēmija?

Kas notiktu, ja jauna, ārkārtīgi bīstama gripas forma parādītos un izplatītos visā pasaulē? Kāda būtu ECDC loma Eiropas cilvēku aizsargāšanā?

Iespējams, ka pandēmija parādītos ārpus Eiropas. Var arī gadīties, ka jaunas slimības pēkšņu uzliesmojumu nevarētu tūlīt atpazīt kā pandēmisku gripu. Sākotnējo signālu par to, ka varētu sākties pandēmija, ECDC epidēmiskās izlūkošanas amatpersonas uztvertu no skartās valsts plašsaziņas līdzekļiem vai oficiālās informācijas. Šo oficiālo informāciju varētu saņemt tieši — paziņojuma veidā no skartās valsts veselības aizsardzības amatpersonām vai ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) starpniecību.

ECDC uzdevums pēc tam būtu novērtēt Eiropas veselības apdraudējuma nozīmīgumu. Ņemot vērā starptautisko interesi par gripas pandēmiju, novērtēšana būtu veicama ciešā sadarbībā ar PVO un citiem starptautiskajiem partneriem.

Uzliesmojuma sākumposmos mūsu zināšanas par jauno vīrusu būtu ļoti nepilnīgas. Veselības aizsardzības iestādes vēlētos zināt, cik lipīgs ir jaunais vīruss (t. i., cik procentuāli daudz iedzīvotāju varētu saslimt) un cik bīstams tas ir (t. i., kāda ir iespējamība, ka inficētie cilvēki

nomirs). Tās arī gribētu zināt, vai vīruss skar specifiskas iedzīvotāju grupas — piemēram, bērnus vai gados vecākus cilvēkus — vairāk nekā citus. Domājams, ka PVO piedāvātu uz skarto valsti nosūtīt starptautisku atbalsta grupu cīņai ar slimības uzliesmojumu. ECDC šajā komandā piedalītos ar ekspertiem, un ar šo ekspertu starpniecību veselības aizsardzības iestādēm visā Eiropā būtu ātri pieejami tie dati, ko konstatējusi atbalsta grupa cīņai ar slimību uzliesmojumu.

ECDC ir strādājis ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm, lai attīstītu to gatavību pret gripas pandēmiju. Ja pandēmija sāktos, dalībvalstis iedarbinātu gatavības plānus.

ECDC loma būtu visā pandēmijas laikā salīdzināt Eiropas līmeņa uzraudzības datus par slimības izplatību visā mūsu kontinentā. Šādas uzraudzības nodrošināšanas sistēmas ir izveidotas iepriekš uz esošo sezonas gripas uzraudzības sistēmu bāzes Eiropā.

ECDC, izmantojot savu tīmekļa vietni un zinātniskās publikācijas, sniegtu tūlītēju informāciju par situācijas

Reakcija uz apdraudējuma parādīšanos — čikungunjas drudzis Eiropā

Čikungunja ir odu pārnēsāts vīruss, kas izraisa stipru drudzi un sāpes locītavās. Kaut arī tas reti apdraud dzīvību, tā ir nepatīkama slimība, kas var strauji izplatīties, ja tā ir izplatījusies vietējā odu populācijā. Ievērojams čikungunjas uzliesmojums 2005.–2006. gada ziemā bija Reinjonas salā Indijas okeānā. *ECDC* sasauca vadošos ekspertus, lai novērtētu, vai pastāv risks, ka čikungunjas drudzis varētu izplatīties Eiropā. Eksperti Eiropā konstatēja vairākus reģionus, kur odi bija spējīgi pārnēsāt vīrusu. Ņemot vērā nozīmīgo ceļojumu biežumu

attīstību. *ECDC* strādātu ar Eiropas Komisiju, dalībvalstīm un citiem galvenajiem partneriem, lai veicinātu saskaņotu ziņošanu par risku attiecībā uz pandēmiju.

Visā pandēmijas laikā *ECDC* ar dalībvalstīm un Eiropas Komisiju strādātu, lai novērtētu veikto kontroles pasākumu efektivitāti. *ECDC* strādātu, lai atvieglotu zinātnisko datu apkopošanu un dalīšanos pieredzē par to, kas ļauj efektīvi cīnīties ar pandēmiju.

starp Eiropu un Indijas okeāna reģionu, viņi secināja, ka Eiropā pastāv reāls uzliesmojuma risks.

Pēc šī novērtējuma *ECDC* un Eiropas Komisija palīdzēja dalībvalstīm apmainīties ar zināšanām un stiprināt gatavību pret čikungunjas drudzi.

Ziemeļaustrumu Itālijā, Ravennas rajonā, 2007. gada vasarā parādījās pirmais čikungunjas vīrusa uzliesmojums Eiropā. Veikto sagatavošanās darbu rezultātā vietējās sabiedrības veselības aizsardzības amatpersonas bija informētas par čikungunjas apdraudējumu, un tām bija vajadzīgie resursi vīrusa testiem. Uzliesmojumu atklāja agrīni un veiksmīgi apturēja. Tomēr šis gadījums apstiprināja, ka čikungunja ir apdraudējums, ar ko Eiropai nopietni jārēķinās. Uzliesmojuma laikā Ravennu apmeklēja apvienotā *ECDC/PVO* grupa un sagatavoja kopīgu novērtējumu par tā ietekmi uz Eiropas valstīm.

ESCAIDE konference 2007. gadā Stokholmā.

Zsuzsanna Jakab Eiropas Parlamentā.

ECDC stratēģiskās prioritātes 2007.–2013. gadam

ECDC stratēģiskajā programmā 2007.–2013. gadam analizēti izaicinājumi, kurus nākamajos gados infekcijas slimības izvirzīs Eiropai, un noteikta ECDC loma, palīdzot dalībvalstīm pievērsties šiem izaicinājumiem.

Galvenie izaicinājumi, ar kuriem ES sastapsies, nostiprinot veselības aizsardzības sistēmas, ir:

- ES līmeņa slimību uzraudzības datu kvalitātes un salīdzināšanas iespēju uzlabošana. Saslimstības atšķirības ar dažādām slimībām tikpat bieži ir atšķirības ziņošanā kā atšķirības “reālās pasaules” situācijā;
- apkopoto ES zinātnisko datu pārveidošana uz pierādījumiem pamatotos ieteikumos sabiedrības veselībai, kurus dalībvalstis un to pilsoņi varētu izmantot;
- pareiza sistēma, ar ko atklāt jaunu slimību parādīšanos un pēc tam uz tām reaģēt;
- ECDC centrālais uzdevums ir pievērsties šiem sistēmiskajiem izaicinājumiem. Mūsu stratēģiskā programma nodrošina ietvaru tā veikšanai.

ECDC valdes sēde.

Mērķi 2013. gadam

Līdz 2013. gadam:

- 1. mērķis:** *ECDC* būs devis nozīmīgu ieguldījumu infekcijas slimību un to ietekmes uz veselību zinātniskās datu bāzes izveidošanā — gan attiecībā uz privātpersonām, gan sabiedrību vispār.
- 2. mērķis:** *ECDC* ir infekcijas slimību uzraudzības centrālais kontaktpunkts ES un autoritatīvs atskaites punkts uzraudzības sistēmu stiprināšanai dalībvalstīs.
- 3. mērķis:** *ECDC* reputācija zinātniskās izcilības un vadošās lomas ziņā starp tās partneriem ir stingri nostiprināta, un *ECDC* ir zinātniskās informācijas un ieteikumu nozīmīgākais resurss attiecībā uz infekcijas slimībām.
- 4. mērķis:** *ECDC* ir ES atskaites un atbalsta punkts infekcijas slimību atklāšanā, novērtēšanā, izpētē un koordinētā reaģēšanā uz to izraisīto apdraudējumu.

- 5. mērķis:** *ECDC* ir ES galvenais atskaites un atbalsta centrs kapacitātes stiprināšanai un celšanai, izmantojot infekcijas slimību novēršanas un kontroles apmācību.
- 6. mērķis:** *ECDC* pienesums saziņā ir tā darbības jomā galvenais autoritatīvas un neatkarīgas zinātniskās un tehniskās informācijas avots Eiropā, un attiecībā uz saziņu riska jautājumos *ECDC* ir atskaites un atbalsta punkts ES.
- 7. mērķis:** infekcijas slimību jomā *ECDC* ir strukturēta sadarbības programma ar visiem galvenajiem partneriem.

ECDC konsultatīvās padomes sanāksme.

Kā ECDC ir organizēts

Centra struktūras pamatā ir galvenās funkcijas. Pašlaik tajā ietilpst četras tehniskās struktūrvienības (zinātnisko ieteikumu, uzraudzības, gatavības un reaģēšanas un komunikācijas veselības jomā), ko atbalsta administratīvo dienestu struktūrvienība. Par vispārējo vadību, pārvaldību un koordināciju, kā arī par ārējām attiecībām ir atbildīgs direktora birojs. Slimību specifiskās darbības attiecas uz četrām tehniskajām struktūrvienībām. Līdz šim ECDC ir izveidojis sešas šādas programmas: elpošanas ceļu infekcijas; seksuāli transmisīvās slimības, tostarp HIV un ar asinīm pārnēsamiem vīrusi; ar vakcīnu novēršamās slimības, mikroorganismu rezistence un ar veselības aprūpi saistītās infekcijas; ar pārtiku un ūdeni pārnēsamās slimības un zoonozes; slimību uzliesmojumu un pārnēsātāju izraisītās slimības.

Centra pārvaldes struktūras

Kā neatkarīga ES aģentūra ECDC sniedz pārskatu **valdei**, kuras locekļus izraugās dalībvalstis, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija. Valde ieceļ ECDC direktoru un viņš/ viņa sniedz pārskatu par centra vadību un pārvaldību. Valdei arī jānodrošina, lai centrs veiktu savus pamatuzdevumus un tiešos uzdevumus atbilstoši dibināšanas regulai. Valde apstiprina un pārrauga ECDC darba programmas un budžeta izpildi, pieņem tā ikgadējo ziņojumu un pārskatus — kopumā tā darbojas kā centra pārvaldes struktūra. Tā sanāk vismaz divas reizes gadā.

Konsultatīvā padome konsultē centra direktoru par ECDC veiktā zinātniskā darba kvalitāti. Tā sastāv no valstu sabiedrības veselības institūtu un aģentūru augsta līmeņa pārstāvjiem, kurus izvirzījušas dalībvalstis, pamatojoties uz viņu zinātnisko kompetenci, un Eiropas Komisijas sabiedrības veselības aizsardzības amatpersonas. Novērotājus uz konsultatīvo padomi var sūtīt arī Eiropas zinātniskās asociācijas un pilsoniskās sabiedrības grupas. ECDC direktors uzaicina PVO piedalīties sanāksmēs, lai nodrošinātu PVO zinātniskā darba sinerģiju ar ECDC zinātnisko darbu. Papildus konsultēšanai ECDC konsultatīvā padome darbojas arī kā

ECDC personāls.

informācijas apmaiņas kanāls un apkopo dalībvalstu veselības datus. Konsultatīvā padome sanāk vismaz četras reizes gadā.

Struktūrvienību vadītāju komiteja (SVK) ir direktora padomdevēja komiteja, un tā sanāk katru nedēļu. Tā sastāv no *ECDC* augstākajiem vadītājiem; SVK ir galvenais politikas, stratēģiskās plānošanas un programmas attīstības forums, bet tā ir arī konsultāciju un koordinācijas forums Centra ikdienas darbību, tostarp budžeta un darba plānu, uzraudzībai.

***ECDC* kompetentās iestādes** ir iestādes vai zinātniskās struktūras, kas nodrošina neatkarīgus zinātniskos un tehniskos ieteikumus vai darbības kapacitāti cilvēku slimību novēršanas un kontroles jomā. Tās ieceļ dalībvalstu valdības.

Tās sniedz atbalstu *ECDC*, un arī *ECDC* ar tām sadarbojas, veicot visus savus pamatuzdevumus, jo īpaši zinātnisko atzinumu sagatavošanā, zinātniskajā un tehniskajā palīdzībā, datu vākšanā, veselības apdraudējuma parādīšanās identificēšanā un sabiedrības informēšanas kampaņās.

Galvenie fakti par ECDC

Darbojas kopš: **2005. gada maija**

Aģentūra atrodas: **Stokholmā, Zviedrijā**

Direktore: **Zsuzanna Jakob**

Dalībvalstis: **ES-27 un EEZ/EBTA valstis**

Dibināšanas **Eiropas Parlamenta un Padomes**
regula: **Regula (EK) Nr. 851/2004**

Budžets: **EUR 41,1 miljoni 2008. gadā**

Nākamie soļi: **ECDC budžets līdz 2010. gadam
palielināsies līdz vairāk nekā
EUR 56 miljoniem un tā personāls
aptuveni līdz 350 atbilstoši
pašreizējam mandātam.**

ECDC pamatuzdevumi

ECDC pamatuzdevumi, tiešie uzdevumi un darbības veidi ir noteikti ECDC dibināšanas regulā. Tos var apkopot šādi:

- ECDC jākoncentrējas uz infekcijas slimībām un nezināmas izcelsmes slimību uzliesmojumiem;
- ECDC jābūt izcilam aktīvam centram attiecībā uz informāciju un zinātniskajiem datiem visos infekcijas slimību aspektos;
- ECDC jābūt pārmaiņu aģentam, aktīvi atbalstot ES sistēmu kopumā un tās dalībvalstis centienos uzlabot infekcijas slimību novēršanu un kontroli.

Uzziniet vairāk par ECDC

Tīmekļa vietne

Vairāk par ECDC un tā darbību var uzzināt mūsu tīmekļa vietnē. Tur, piemēram, var atrast detalizētu informāciju par galvenajām infekcijas slimībām, kuru uzraudzību veic ECDC, saites ar attiecīgajām organizācijām (piemēram, valstu un ES uzraudzības struktūrām), ziņu

arhīvu un informāciju par turpmākajiem notikumiem.
www.ecdc.europa.eu

Eurosurveillance

ECDC tiešsaistē publicē nedēļas zinātnisko žurnālu *Eurosurveillance*. Dibināts 1995. gadā, *Eurosurveillance* ir kļuvis par vadošo infekcijas slimību žurnālu Eiropā. Tas ir brīvi pieejams žurnāls un iekļauj fakultatīvus e-brīdinājumus un RSS padevi. www.eurosurveillance.org

Dalībvalstis

ECDC tīklā iekļautas šādas dalībvalstis:

27 ES dalībvalstis:

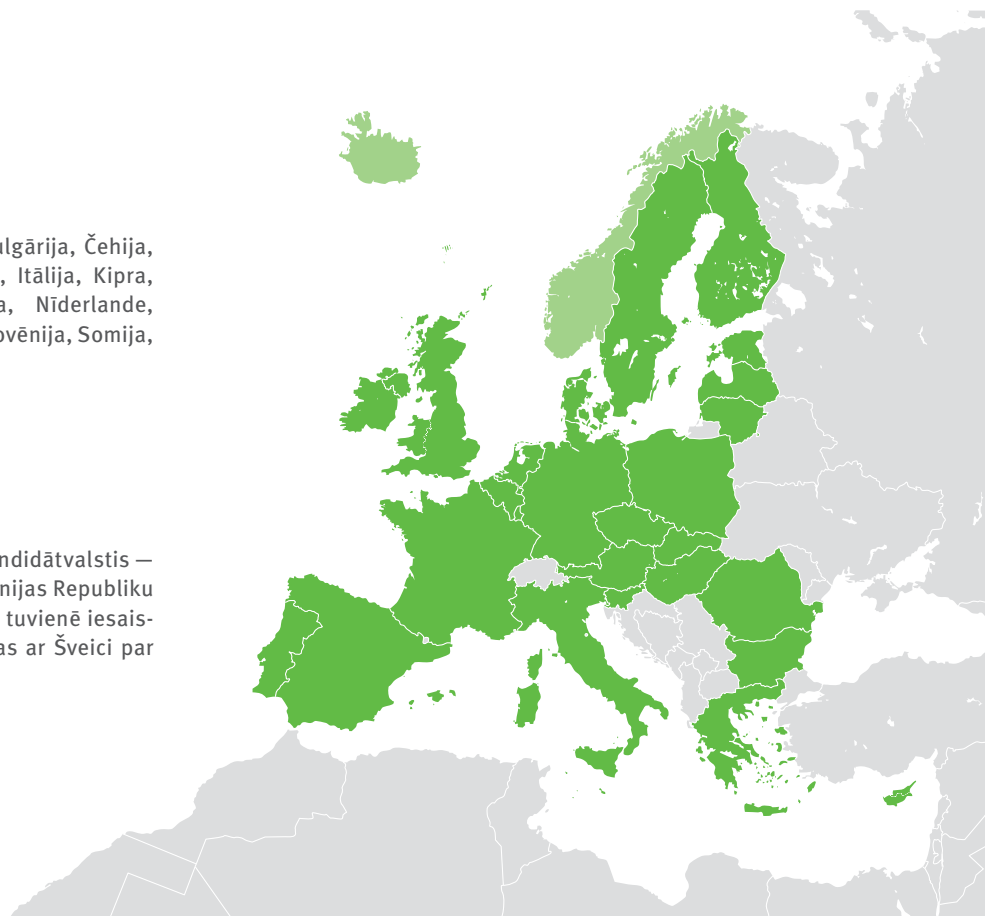
Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija, Zviedrija.

EEZ/EBTA valstis:

Islande, Lihtenšteina, Norvēģija.

Citas valstis ES tuvienē:

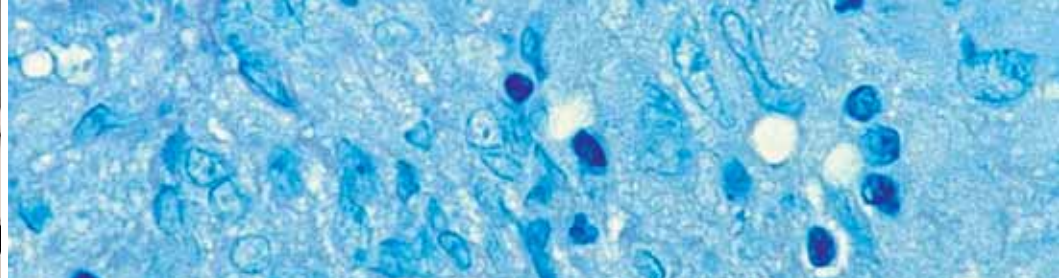
ECDC ir sākusi savā darbā iesaistīt trīs kandidātvalstis – Horvātiju, Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Turciju. Iespējams, arī citas valstis ES tuvienē iesaistīsies ECDC darbā. Ir uzsāktas ES sarunas ar Šveici par tās dalību ECDC.

ECDC publikācijas

ECDC publicē virkni publikāciju, kas paredzētas gan ekspertiem, gan sabiedrībai. Zinātniskās publikācijas ir tikai angļu valodā, bet plašai sabiedrībai paredzētās tiek publicētas 23 oficiālajās ES valodās, kā arī islandiešu un norvēģu valodā.

ECDC par savu darbību publicē ceturkšņa biļetenu *ECDC Insight*, kā arī īsus ceturkšņa informatīvus ziņojumus politikas veidotājiem par zinātniskajiem tematiem (*ECDC Executive Science Update*).

Tuberkulozes histopatoloģija, endometrijs.

Infekcijas slimību saraksts, par kurām ir jāziņo ES līmenī

Elpošanas ceļu infekcijas

Gripa, tuberkuloze, leģionāru slimība.

Seksuāli transmisīvās slimības, tostarp HIV un ar asinīm pārnesamie vīrusi

Hlamīdijas, gonokoku infekcijas, hepatīts B, hepatīts C, HIV un sifiliss.

Ar pārtiku un ūdeni pārnesamas slimības un zoonozes

Kampilobakterioze, kriptosporidioze, enterohemorāģiskā zarnu nūjiņu (*E. coli*) infekcija (*EHEC*), norovīrusa infekcija, salmoneloze, hepatīts A un E, listerioze, botulisms, bruceloze, Kreicfelda-Jakoba slimība un citas transmisīvas sūkļveida encefalopātijas (*TSE*), šigeloze, toksoplazmoze, trihinoze un jersinioze, liesassērga, holera, tularēmija, ehinokokoze, žiardīāze, leptospiroze.

Slimību uzliesmojumi, un pārnēsātāju izraisītās slimības

Malārija, Q-drudzis, čikungunjas, Hantanas, denges un dzeltenais drudzis, Rietumnīlas drudzis, borelioze, ērcu encefalīts (*TBE*), mēris, smags akūts respiratorais sindroms (*SARS*), bakas, vīrusu hemorāģiskie drudži, slimību uzliesmojumi/citas nezināma cēloņa slimības.

Ar vakcīnām novēršamās slimības

B tipa *haemophilus*, masalas, meningokoku infekcija, epidēmiskais parotīts, garais klepus, masaliņas, pneimokoku infekcijas (invazīvās), difterija, stingumkrampji, poliomiēlīts, trakumsērga, rotavīrusa infekcija, vējbakas, *HPV*.

Ar veselības aprūpi saistītās infekcijas un mikroorganismu rezistence

Hospitālās infekcijas, rezistentie patogēni.

Kā saņemt ES izdevumus

Maksas izdevumi:

- iepērkoties *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- grāmatnīcās, norādot nosaukumu, izdevēju un/vai ISBN numuru;
- tieši sazinoties ar vienu no mūsu pārdošanas punktiem. Informāciju saziņai varat iegūt šādā interneta adresē: <http://bookshop.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

Bezmaksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Eiropas Komisijas pārstāvniecībās un delegācijās. Informāciju saziņai varat iegūt šādā interneta adresē: <http://ec.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (ECDC)

Pasta adrese:

ECDC, 17183 Stockholm, SWEDEN

Adrese apmeklētājiem:

Tomtebodavägen 11 A, Solna, SWEDEN

Tālr. +46 858601000

Fakss +46 858601001

Tīmekļa vietne: <http://www.ecdc.europa.eu>

E-pasts: info@ecdc.europa.eu

Eiropas Savienības aģentūra

www.europa.eu

TQ-30-08-669-LV-C

Šī brošūra ir pieejama šādās valodās:

angļu, čehu, dāņu, franču, grieķu, igauņu, īru, islandiešu, itāliešu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, nīderlandiešu, norvēģu, poļu, portugāļu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu, zviedru.